

משקפיים שנשברו - שיעור 123

- Cases: 1) Plastic Frames broke   2) Side piece (that wraps around ear) fell off
3) Lens fell out   4) Screw fell out   5) Temple fell off

I. הציוורים רבים הם ובנויים על ששה יסודות ואלו הם

(עיין בספר שלמי יהודה (דף מ"ד) וראה שיעור 122)

(א) יסוד א' כלים שנתפרקו שאינם ראויים עכשיו לשום דבר אבל עיקר הכלי ראוי לשימוש ויכול לתקנם לאחר שבת אינם מוקצים (ש"ס - ס' דדלתות כלים שנתפרקו כפירוש התוספות קכ"ז: אליבא דט"ז ש"ס ס"ק ס')

(ב) יסוד ב' כלים שנשברו (כל הכלי נשבר) שאינם ראויים עכשיו לשום דבר אע"פ שאפשר לתקנם לאחר שבת הרי הם מוקצים (שלמי יהודה דף ס"ג - י"ג) בשם רב אלישיב) ועיין עוד בתוספות רי"ד (שנת קכ"ז: ד"ה "אע"פ") ובתהלה לדוד (ש"ס - י"א) (כ"ז - ק"ט) אבל אם אינם ראויים לשום דבר הם מוקצים

(ג) יסוד ג' שברי כלים שאינם ראויים עכשיו לשום דבר ואפשר לתקנם לאחר שבת רק ע"י אומן אפילו עם עיקר הכלי ראוי לשימוש (כיסוד א') הם מוקצים. (מחמת גופו) מקור הדין מתוספות רי"ד זלעיל וכן כתב בשם הגרש"ז אויערבך

(ד) יסוד ד' כירה שנשמטה אחת מרגליה היא מוקצה כי גוזרים שמא יחברה ויבוא לידי איסור מלאכה. וכתבו האחרונים שאם נאבד או נשבר הרגל לא גזרו (מ"ז ש"ס - ס"ק ס"ט) וכן אם השתמש בחפץ לפני שבת בלי החלק שהתפרק אינו מוקצה (רמ"א ש"ס - ט"ז) לכן כל פעם שמוזכר שמוקצה מחמת גזירת כירה מדובר שלא השתמש בו כך לפני השבת

(ה) יסוד ה' גזירת מוקצה של כירה גזרו על כלי שיכול להשתמש בו בשעת הדחק בלי החלק שנתפרק ממנה. (מקור הדין מהר"ח דף קל"ח: דאם ניטלה אחת מירכותיה עדיין כלי הוא דיכול לעמוד בשלש ואפ"ה אסור) ודינו רק ככלי שמלאכתו לאיסור (הובא בשם הגרש"ז אויערבך

(ו) יסוד ו' גזירת מוקצה של כירה היא גזירה כללית וגזרו על כל חפץ שיש חשש שיבא לתקנו ויעבור על איסור דאורייתא ולכן לדוגמא משקפיים שנתפרקו הם מוקצים מטעם זה. (כהרמ"א ש"ס - ט"ז) וכן הובא מרב אלישיב ורב ש.ו. אויערבך ולא כהתרומת הדשן ט"א ושו"ת אמרי יושר ר"ז ושו"ת בית ישראל סימן י"ז דאין מדמים גזירות חכמים זו לזו)

II. הציוורים

(א) מסגרת משקפיים שנשברה -

1. אם נשבר מסגרת המשקפיים בין העיניים אפילו דעתו לתקנו בלי אומן לאחר שבת מוקצה (יסוד ב') ואם ראוי להשתמש בהם עכשיו קצת אינם מוקצים כדין כלי שנשברה ועושין מעין מלאכתן (ש"ס - ו')

2. חלק הידית שנשבר (side piece) ואינו מחובר למסגרת הוא מוקצה מחמת גופו ואין המשקפיים מוקצה (מטעם יסוד ג')

(ב) נאבד או נשבר הזכוכית -

1. משקפיים שנשברו או נאבדו שני הזכוכיות שלו הם מוקצים (מחמת גופו יסוד ג')
2. אם נשבר או נאבד זכוכית אחת וראוי להשתמש עם המשקפיים קצת עם הזכוכית השניה אין המשקפיים מוקצים - ודינו ככלי שנשברה ועושין מעין מלאכתן

(ג) זכוכית שיצאה מהמסגרת

1. אם יצאו הזכוכיות בגלל שהבורג (screw) שמחזיק אותם בתוך המסגרת נהיה רפוי ונמצא

אצלו הזכוכית הבורג והמסגרת אע"פ שיכול לתקנם בלי אומן הם מוקצים כדין כירה שנשמטה (ש"ח - ט"ז) (יסוד ו') וע"ע בשו"ת ציץ אליעזר (ט - כ"ח)

2. נפל אחת מהזכוכיות אף דיכול להשתמש עם המשקפיים בלי הזכוכית המשקפיים הזכוכית והבורג מוקצים (יסוד ה') וכשהשתמש בצורתו זו קודם שבת המשקפיים אינם מוקצים (יסוד ד') וע"ע באג"מ (ז - פ"ה)

3. אם יכול להשתמש כך ונאבד לו הבורג המשקפיים אינם מוקצים והזכוכית היא מוקצה (מחמת גופו יסוד ג') ואם יכול להשתמש עם הזכוכית כמו שהוא לקריאה גם הזכוכית אינו מוקצה. וע"ע בשו"ת אמרי יושר (ר"ז)

4. אם אין יכול להשתמש כך ונאבד לו הבורג המשקפיים והזכוכית הם מוקצים מחמת גופו (יסוד ג') וע"ע יסודי ישורון מערכת ל"ט מלאכות עמוד 237 דאם צריך אומן מותר להחזיר רפוי

5. אם יכול להשתמש כך ונשבר או נאבד לו זכוכית אחת ויש לו הבורג המשקפיים אינם מוקצים והבורג הוא מוקצה ובשעת הדחק יש להקל בו ככלי שמלאכתו לאיסור (יסוד ג') וזה תלוי במחלוקת ראשונים ואחרונים אם כלי שמלאכתו לאיסור ואין בו תשמיש של היתר כלל אם נחשב מלאכתו לאיסור או מוקצה מחמת גופו עיין שש"כ (כ - ט"ו) שזה מחלוקת בין בעל המאור והרשב"א אי מותר לטלטל לצורך מקומו ודעת המ"ב (ש"ח - ס"ק ל"ד) דחשיב מלאכתו לאיסור ודעת הערוך השלחן (סימן רע"ט - ה) דחשיב מוקצה מחמת גופו וכן כתב הגרש"ז אויערבך אבל רב משה פיינשטיין הורה כהמ"ב.

6. אם אין יכול להשתמש כך ונשבר או נאבד לו הזכוכית ויש לו הבורג המשקפיים והבורג הם מוקצים (יסוד ג') והבורג יש להקל שיש דין רק כמלאכתו לאיסור

7. אם אין הזכוכית מהודקת ע"י בורג רק המסגרת של פלסטיק מחזיק אותו במקומו והמסגרת התרחקה ולכן זה יצא ואפשר להחזירו בקלות המשקפיים והזכוכית אינם מוקצים. ביאור הדבר כי בלי אומן אינו יכול להקטין המסגרת ממילא לא יוכל לבא לידי שום איסור (שלמי יהודה דף פ"ח - מ"ו בשם הגרי"ש אלישיב)

8. אם הזכוכית מהודק בתוך המסגרת של פלסטיק ובכל זאת יצא המשקפיים והזכוכית הם מוקצים (גזירת כירה יסוד ה' - ו') ועיין בשו"ת בצל החכמה (ו - קכ"ג).

ד) יצא הבורג שמחבר הידית להמסגרת

1. אם יש לו הידית והבורג ויכול לתקנו בלי אומן בין כשיכול להשתמש כך במשקפיים ובין כשאינו יכול להשתמש בהם כך המשקפיים הידית והבורג מוקצים (יסוד ה') וטעם הדבר כתב השלמי יהודה בשם הגרי"ש אלישיב דאף שיכול להשתמש בו בשעת הדחק (ודומה לדלתות כלים) מ"מ משום דבנ"א מתביישים לצאת כך אסור ואינו דומה לכלים שנתפרקו דהתם לא אכפת ליה כלל ועיין עוד בספר טלטולי שבת (דף 147) שהובא בשם רב משה דדינו כדלתות כלים ומותרים בטלטול ועיין באג"מ (ז - פ"ה) בענין נפילת התותבות שינים (false tooth) דרק אם היה חשש שיקבעם בקביעות שהוא אסור וכ"כ הציץ אליעזר (ט - כ"ח)

2. נאבד הבורג ויש לו הידית אם יכול להשתמש במשקפיים המשקפיים אינם מוקצים והידית אם יכול לתקנו לבד בחוט או סיכה (pin) אינה מוקצה ואם לאו מוקצה (יסוד ג') עיין בשלמי יהודה שכתב בשם הגרי"ש אלישיב שאסור להכניס חוט ברזל או סיכה במקום הבורג אבל זה רק איסור דרבנן אפילו עושה לזמן קבוע כי זה מעשה הדיוט ולכן אין כאן גזירת כירה כי גזרו רק שמא יעבור על איסור דאורייתא

3. אם נאבד לו הידית אם יכול להשתמש בהם כך המשקפיים אינם מוקצה והבורג מוקצה ובשעת הדחק יש להקל בו ככלי שמלאכתו לאיסור ואם אינו יכול להשתמש בהם כך הכל מוקצה (יסוד ג')

4. ואם נתעקמו מוטות המשקפיים אסור ליישרם (מג"א ש"מ - י"ח)

III. ועיין בשיעור 122 - ששם כתבנו עוד טעמים להתיר אפילו חזרת הפרקים (c) ברפיון כחזו"א

(ג"ז - י"ג) (ב) התרומת הדשן (ע"ה) (ג) וטלטול מוקצה כלאחר יד (ד) ואדם בהול על ממונו

נפס לולו נשאות אלו ר' אלעזר ליפא בר' יעקב ארזב' ע"ה מלד' אורח' האלפ' רחל' בר' לרשון חנוך הסניף הכתן ע"ה